

Posudek diplomové práce

Autorka: Aneta Mertinová

Název práce: Interakce učitelka MŠ-dítě při řešení problémových situací

Autorka práce si vybrala téma interakcí učitelka – dítě, které zpracovala s velkou pečlivostí a vhladem. Během výzkumu pronikla především do problematiky záznamu a analýzy interakcí, což jí umožnilo zpracovat získaný materiál důkladně a přiměřeně stanoveným cílům. Autorka práce byla schopná samostatně získávat zdroje a pečlivě se připravovala na pravidelné konzultace. Výsledná práce je důkladná a zralá. Její výsledky by bylo jistě zajímavé i publikovat v tisku pro učitelky mateřských škol.

Struktura práce se odvíjí od základních charakteristik předškolního dítěte. Tato úvodní kapitola je pojata přiměřeně stručně, aby byl dán prostor kapitolám vztahujícím se přímo k tématu psychické odolnosti předškolního dítěte. Zdroje této části jsou převážně anglicky a německy psané. Zdroje jsou voleny přiměřeně jak z „klasické“ literatury, tak novějších výzkumů.

Třetí kapitola se zaměřuje na interakce v prostředí mateřské školy. Interakce v předškolních zařízeních nejsou zdaleka tak detailně zpracovány jako interakce v základních školách. Proto autorka zmiňuje relevantní teorie interakcí v situaci učitel – žák, které lze adaptovat na prostředí MŠ. Vzhledem k metodologické náročnosti studií interakcí v mateřských školách se, dle mého názoru, podařilo autorce práce zpracovat dostupné studie z posledních deseti let a tvoří zajímavý přehled.

Čtvrtá kapitola směřuje k vlastnímu cíli práce, tedy popsat konstruktivní formy interakce učitelka – dítě. Hlavní oporu zde autorka nachází v interakci popsané v technice VTI. Coby společný moment zmíněného přístupu i dalších teorií se ukazuje potřeba pojmenovávat chování, potřeby a zvláště emoce, protože předškolní děti ještě nejsou dostatečně vybavené pojmy pro popis prožívání jak vlastního, tak druhých. Pojmenovávání je také identifikováno jako cesta k seberegulaci. Dále se autorka zabývá rolí pedagoga, kde vychází především z kognitivních směrů a observačního učení.

V páté kapitole se autorka věnuje metodám, jak zaznamenávat interakce učitel – dítě. Tato kapitola uvádí do různých způsobů operacionalizace interakcí a připravuje tak půdu pro uvedení vlastního výzkumu. Pokud jde o představené dotazníky, panuje v závěrech studií, ve kterých byly použity, shoda, že nedostatečně operacionalizují interakce. To byl také argument pro volbu analýzy videozáznamu ve výzkumu.

Ve vlastním výzkumu bylo poměrně snadné pojmenovat situace, ve kterých byly děti natáčeny. Autorka práce byla schopná naučit se techniku záznamu dětí pomocí stabilní a pohyblivé kamery a také pořizovat záznam s kvalitním zvukovým záznamem, aby bylo možné pracovat s verbalizací kolem problémových situací. Záznamům se autorka věnovala s maximální péčí, kdy jsme opakovaně diskutovaly optimální způsob kódování zaznamenaných situací. Celý postup je v diplomové práci důkladně popsán.

Výsledný získaný vzorek interakcí považuji za dostatečný pro diplomovou práci. Analýza interakcí je velice časově náročná a lze konstatovat, že k této části práce autorka přistoupila se vší pečlivostí. Výsledky jsou přehledně dokumentovány a ilustrovány na příkladech interakcí. Autorka interpretuje výsledky v návaznosti na poznatky z přehledové části a samostatně vyvozuje závěry o možných rozdílech výsledků svého výzkumu a dalších srovnatelných. Rozkrývá zažitá interakční schémata, která bohužel nemůžeme považovat za optimální pro rozvoj schopnosti vypořádat se s problémovou situací. Výzkum potvrzuje, že v této oblasti je nutné další vzdělávání a osvěta učitelek (učitelů) mateřských škol.

Celkově práce splňuje nároky kladené na diplomové práce. Doporučuji práci k obhajobě s hodnocením výborně.

28.8.2015

PhDr. Simona Horáková Hoskovcová, PhD.